

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ЗДОРОВ'Я

НАВЧАЛЬНИЙ-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (ФІЛІЯ)

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ,
СПРЯМОВАНІ
НА ЗБЕРЕЖЕННЯ
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

Збірник статей VII науково-практичної
Internet-конференції
з міжнародною участю,

*присвячена пам'яті
професора О. В. Пешкової*

**23-24 квітня, 2026
м. Харків**

УДК 615.838:616-036.8

WELLNESS-ПРОГРАМИ У СИСТЕМІ КОМПЛЕКСНОГО САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

WELLNESS PROGRAMS IN THE SYSTEM OF COMPREHENSIVE SANATORIUM AND RESORT TREATMENT AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALITY OF LIFE

¹Серік І., ²Таможанська Г.В., ²Кононенко Н.М., ²Невелика А.В.

¹Serik I., ²Tamozhanska G.V., ²Kononenko N.M., ²Nevelyka A.V.

¹Міжнародна асоціація Психосоматики та Тілесної терапії, Словенія

²Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Анотація. У статті досліджено роль wellness-програм у системі комплексного санаторно-курортного лікування та їх вплив на підвищення якості життя населення. Проаналізовано сучасні тенденції розвитку медичного і лікувально-оздоровчого туризму, зокрема SPA- та wellness-сегментів, які демонструють стійке зростання на світовому ринку. Визначено ключові чинники формування попиту на оздоровчі послуги, серед яких зміни способу життя, зростання рівня стресу, популяризація здорового способу життя та підвищення уваги до профілактики захворювань.

Окреслено основні підходи до класифікації лікувально-оздоровчих методик, а також розглянуто спектр сучасних SPA- та wellness-послуг, що інтегруються у санаторно-курортну практику. Доведено, що впровадження інноваційних wellness-програм сприяє підвищенню ефективності лікувально-реабілітаційних заходів, розширенню спектра послуг та залученню нових категорій споживачів.

Обґрунтовано, що інтеграція wellness-технологій у діяльність санаторно-курортних закладів є перспективним напрямом розвитку галузі, який сприяє формуванню культури здоров'я, підвищенню конкурентоспроможності закладів та трансформації їх у сучасні центри здоров'я. Визначено перспективи подальших досліджень, пов'язані з розробкою та оцінкою ефективності комплексних оздоровчих програм.

Ключові слова: wellness-програми, санаторно-курортне лікування, медичний туризм, оздоровчий туризм, якість життя, реабілітація.

Annotation. The article examines the role of wellness programs within the system of comprehensive sanatorium and resort treatment and their impact on improving the quality of life of the population. Current trends in the development of medical and health tourism, particularly the SPA and wellness segments, which demonstrate steady growth in the global market, are analyzed. The key factors shaping the demand for health-related services are identified, including lifestyle changes, increased stress levels, the growing popularity of a healthy lifestyle, and heightened attention to disease prevention.

The main approaches to the classification of health-improving methods are outlined, and the range of modern SPA and wellness services integrated into sanatorium and resort practice is considered. It is substantiated that the implementation of innovative wellness programs contributes to increasing the effectiveness of treatment and rehabilitation measures, expanding the range of services, and attracting new categories of consumers.

The study demonstrates that the integration of wellness technologies into the activities of sanatorium and resort institutions is a promising direction for the development of the industry, contributing to the formation of a health culture, enhancement of institutional competitiveness, and transformation into modern health centers. Prospects for further research related to the development and evaluation of the effectiveness of comprehensive wellness programs are also identified.

Keywords: wellness programs, sanatorium and resort treatment, medical tourism, health tourism, quality of life, rehabilitation.

Протягом останніх років сегмент туристичних подорожей, орієнтованих на збереження та покращення здоров'я (health tourism), стабільно входить до числа найбільш динамічних у світовій туристичній індустрії. Активне зростання попиту на лікувально-оздоровчі послуги зумовлюється низкою об'єктивних і прогнозованих чинників. Серед них — глобальне старіння населення, погіршення психоемоційного стану людей, недосконалість національних систем охорони здоров'я, підвищення рівня обізнаності щодо можливостей отримання медичних та оздоровчих послуг за межами місця проживання, популяризація здорового способу життя, а також інтеграція Всесвітньою організацією охорони здоров'я концепції добробуту в глобальну політику охорони здоров'я.

Зростання попиту на такі послуги сприяло поглибленню спеціалізації ринку лікувально-оздоровчого туризму. Це проявляється у його диференціації за цільовою аудиторією (від хворих до здорових осіб), характером послуг (лікувальні, лікувально-оздоровчі, оздоровчі), ступенем залученості споживачів (проактивні, активні, пасивні), а також територіальною ознакою. Окрім того, сформувався новий потужний напрям — wellness-туризм. Зокрема, у 2022 році витрати на wellness-подорожі досягли приблизно 567 млрд доларів США, що становило 18,7% від загального обсягу

туристичних витрат, тоді як їх частка у загальній кількості поїздок складала лише 7,8% [1].

Формування сегмента wellness-туризму тісно пов'язане з розвитком спа-індустрії. Важливим етапом його становлення стало проведення у 2007 році саміту лідерів спа-галузі Global SPA Summit (GSS), а також подальший саміт у 2011 році, під час якого було сформульовано ключову тезу: «Спа є складовою wellness-туризму, однак wellness значно ширший за поняття спа». Починаючи з 2012 року цей міжнародний форум отримав назву Global SPA and Wellness Summit (GSWS), а з 2015 року — Global Wellness Summit (GWS) [2].

Оздоровчий туризм поступово трансформується, виходячи за рамки традиційного санаторно-курортного лікування. Сучасні мандрівники орієнтуються не лише на лікування чи відновлення, а й на комплексне забезпечення фізичного та емоційного благополуччя. Така тенденція зумовлена змінами способу життя, зростанням рівня стресу та підвищенням уваги до профілактики захворювань. У відповідь на ці потреби санаторно-курортна галузь активно модернізується, впроваджуючи інноваційні програми, що поєднують медичні, косметологічні й релаксаційні підходи. За оцінками Глобального wellness-інституту, щорічне зростання оздоровчого туризму становить

близько 10%, тоді як сегменти медичного туризму та естетичної косметології демонструють ще вищі темпи — до 15% щороку. Це свідчить не лише про зміну підходів до відпочинку, а й про прагнення інтегрувати туризм у спосіб життя, спрямований на підтримку здоров'я та привабливого зовнішнього вигляду.

В Україні цей ринок також активно розвивається відповідно до світових тенденцій. Про це свідчить зростаючий попит на програми детоксикації, омолодження та профілактики захворювань у вітчизняних курортних закладах. Запровадження інноваційних рішень у сфері персоналізованого оздоровлення відкриває нові перспективи для розвитку санаторіїв. Зокрема, це сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності, дозволяючи позиціонуватися не лише як медичні установи, а як сучасні wellness-курорти. Такий підхід також дає змогу залучити більш платоспроможну аудиторію, яка цінує комплексний підхід до здоров'я та зовнішності.

Крім того, відбудеться розширення цільової аудиторії, адже послуги у сфері краси та оздоровлення користуються особливою популярністю серед жінок віком 30–55 років, які є активними споживачами SPA- та wellness-продуктів. Запровадження додаткових процедур також сприятиме зростанню середнього чеку, оскільки клієнти, що проходять традиційні лікувальні програми, частіше будуть готові вкладати кошти у комплексний догляд, доповнюючи його wellness- і косметологічними послугами.

Поняття «wellness» відносно нещодавно увійшло до наукового обігу й означає гармонійний стан фізичного та

психічного здоров'я, відпочинок і відновлення життєвих сил через активну оздоровчу діяльність. Загалом, згідно з трактуванням American Heritage Dictionary, «wellness» характеризує оптимальний рівень фізичного і духовного благополуччя, досягнутий завдяки правильному харчуванню, фізичній активності та здоровим звичкам. Сам термін утворений від поєднання слів «well-being» (добробут) і «fitness» (фізична форма) та вперше зафіксований в Оксфордському словнику ще у 1654 році. У свою чергу, SPA (Sanus Per Aqua — «здоров'я через воду»), за визначенням International SPA Association (ISPA), охоплює комплекс професійних процедур, спрямованих на покращення загального самопочуття через відновлення балансу тіла, розуму та духу. SPA також розглядається як природний курорт із широкими можливостями для оздоровлення та релаксації.

Лікувальний туризм, відповідно до класифікації туристичних подорожей, належить до спеціалізованих видів туризму і охоплює поїздки з метою лікування. До нього відносяться як відвідування курортів, так і інші подорожі, наприклад виїзд за кордон для проведення медичних операцій.

Водночас у світовій науковій літературі відсутній єдиний підхід до трактування термінів, пов'язаних із SPA- та wellness-індустрією, тобто лікувально-оздоровчим туризмом. Це пояснюється тим, що галузь сформувалася як окремий напрям лише наприкінці ХХ століття, а також різними підходами дослідників і практиків, що залежать від історичних особливостей розвитку цих видів туризму в різних країнах. Аналіз наукових джерел свідчить про використання широкого спектра термінів для

позначення цієї сфери [3]. Водночас їх змістовне порівняння дає підстави вважати, що поняття «SPA-лікувальний туризм», «лікувально-оздоровчий туризм» (у вітчизняній літературі) та «health tourism» (в англійській мові) є близькими за змістом і фактично взаємозамінними. Разом із цим, у міжнародній практиці також застосовуються такі терміни, як «wellness tourism», «health care tourism», «cure tourism», «holistic tourism», «wellbeing tourism», «SPA tourism», «medical tourism», «health and wellness tourism» тощо. В українських наукових джерелах найчастіше використовуються поняття «лікувальний туризм», «санаторно-курортний туризм», «медичний туризм», а також зустрічаються «SPA-туризм» і «wellness-туризм» та інші варіації.

Ринок лікувально-оздоровчих послуг належить до найбільш стабільних і перспективних сегментів світової туристичної індустрії. Обираючи медичний туризм, клієнт (пацієнт) отримує можливість поєднати відпочинок із лікуванням і водночас покращити свій зовнішній вигляд. Сучасні медичні SPA- та wellness-центри пропонують широкий спектр послуг: програми оздоровлення та омолодження, фітнес-зони, басейни, комфортні умови проживання і збалансоване харчування. Крім того, клієнтам доступні різноманітні процедури та активності, зокрема фітотерапія, трав'яні настої, йога, медитація, масажі, а також культурні й розважальні заходи — екскурсії, фестивалі, спортивний відпочинок, гастрономічні тури. Популярності набувають також такі напрямки, як енотерапія, таласотерапія та медотерапія. І це лише частина можливостей, які пропонує медичний туризм.

Водночас рівень популярності окремих країн серед туристів є різним, оскільки туризм як складне багатогалузеве явище чутливо реагує на екологічні, економічні, соціальні та політичні зміни в потенційних туристичних дестинаціях.

Сучасний спосіб життя супроводжується частими стресами, емоційним виснаженням і низькою фізичною активністю. У таких умовах турбота про здоров'я та підтримання життєвого тону стають важливою складовою системи цінностей людини. Зростає потреба у якісному й доступному профілактично-оздоровчому відпочинку, який сьогодні забезпечують санаторії, профілакторії, SPA-центри та wellness-курорти. Водночас здоровий і активний спосіб життя набуває престижності: дедалі більше людей прагнуть підтримувати фізичну форму, зберігати привабливий вигляд і користуються попитом ефективні антистресові програми. Особливо популярними стають комплексні програми, спрямовані на оздоровлення, красу та омолодження.

Мета дослідження: проаналізувати роль wellness-програм у системі комплексного санаторно-курортного лікування та визначити їхній вплив на підвищення якості життя населення.

Матеріали та методи дослідження. Методологічною основою дослідження стали сучасні наукові підходи до аналізу розвитку wellness-індустрії та санаторно-курортного лікування.

У роботі використано такі методи дослідження:

- бібліосемантичний аналіз наукових джерел щодо розвитку SPA- та wellness-індустрії;

- порівняльний аналіз міжнародного досвіду впровадження wellness-програм у курортній сфері;

- структурно-логічний метод для систематизації компонентів wellness-програм;

- аналітичний метод для оцінки сучасних тенденцій розвитку wellness-туризму.

Інформаційну базу дослідження становили наукові публікації, звіти міжнародних організацій (Global Wellness Institute, International SPA Association), статистичні дані та матеріали наукових досліджень у сфері wellness-туризму.

Отримані результати дослідження.

Медичний, а також лікувально-оздоровчий SPA- і wellness-туризм має настільки значний потенціал розвитку, що нині розглядається як окремий сегмент туристичного ринку з широкими інвестиційними перспективами. Це охоплює як масштабні готельні комплекси, інтегровані з клініками та розташовані в межах міст, так і модернізацію вже функціонуючих спеціалізованих закладів шляхом удосконалення їхньої структури послуг. Стрімке зростання рекреаційних потреб населення разом із підвищенням вимог до якості відпочинку спричинило трансформацію традиційної санаторно-курортної сфери у комплексну курортно-рекреаційну систему, головною метою якої є зміцнення здоров'я людини, а також підвищення якості й тривалості її життя.

Вирішенню цих завдань сприяє розвиток концепції збереження здоров'я здорової людини, яка передбачає зменшення переходу населення зі стану здоров'я до стану хвороби. Це досягається шляхом впровадження сучасних оздоровчих технологій і доповнення традиційної системи відновного лікування SPA- та wellness-програмами, включаючи медичні послуги профілактичного характеру. Такий підхід спрямований на формування культури здоров'я в суспільстві.

Залежно від цілей діяльності курортні заклади можуть виконувати низку функцій, серед яких: санаторно-курортне лікування, медична реабілітація пацієнтів, організація оздоровчого відпочинку та профілактики захворювань, а також поєднання лікувальних і культурно-дозвіллевих заходів.

Аналіз попиту на SPA- і wellness-послуги систематично здійснюють як міжнародні, так і національні профільні організації, зокрема International SPA Association (ISPA), Global Wellness Institute (GWI) та International Wellness Institute (IWI). За оцінками експертів індустрії та матеріалами Global Wellness Summit, у світі налічується близько 300 млн споживачів SPA- та wellness-послуг [4]. Крім того, Міжнародна SPA-асоціація (ISPA) представила результати дослідження «Global Consumer Study», яке охоплює потенційних споживачів рекреаційних послуг у 11 країнах світу (табл.).

Таблиця

Світові споживачі SPA- та wellness-послуг, 2023 р.

Країна	Частка активних споживачів серед загальної чисельності населення, %	Число активних споживачів, млн
Австралія	25	6,6
Австрія	46	4,1
Канада	28	11,0
Франція	14	9,5
Німеччина	36	30,0
Італія	41	24,2
Японія	22	27,0
Сінгапур	72	4,2
Іспанія	40	19,1
Велика Британія	31	21,0
Сполучені Штати Америки	30	100,0

Примітка: складено за даними Global Wellness Institute [4].

Згідно з даними European SPA Association (ESPA), приблизно 20 мільйонів жителів Європи відвідують курорти щонайменше один раз на рік. Для більшості світових SPA- та wellness-дестинацій ключовим залишається внутрішній ринок, який забезпечує до 90% попиту. Міжнародні подорожі зазвичай обмежуються сусідніми країнами, тоді як у разі потреби спеціалізованого лікування туристи обирають напрямки, що мають відповідну медичну спеціалізацію.

Фахівці зазначають, що особливості розвитку виїзного SPA- та wellness-туризму значною мірою визначаються рівнем сформованості відповідної культури у різних країнах. На тлі змін у способі життя та зростання уваги до здоров'я найбільшу зацікавленість у SPA- і wellness-послугах у Європі демонструють жителі Австрії, Італії, Іспанії та Німеччини. Водночас ще більш виражені подібні тенденції спостерігаються в країнах Азії, зокрема в Сінгапурі.

Щодо держав колишнього соціалістичного блоку (таких як Угорщина, Чехія, Польща, Румунія, Болгарія, Словаччина, Словенія, Чорногорія, Хорватія та країни Балтії), то тут лікувальний туризм поступово трансформувався в оздоровчий, орієнтований переважно на покращення зовнішнього вигляду, відпочинок і профілактику захворювань. У Великій Британії дослідження засвідчують стрімке зростання ринку SPA- та wellness-послуг. У США, наприклад, протягом 2017 року було зафіксовано близько 70 мільйонів відвідувань таких закладів, причому близько 21% населення користуються їхніми послугами в середньому двічі на рік.

Головним стимулом для споживачів SPA- та wellness-туризму є прагнення позбутися стресу. Варто зазначити, що такі чинники, як підтримання фізичної форми, зниження ваги, правильне харчування чи покращення зовнішності, не завжди є визначальними мотивами для відвідування відповідних закладів. Натомість найчастіше

люди керуються бажанням відпочити, розслабитися, покращити самопочуття або просто «потішити себе». У Канаді та США SPA- та wellness-послуги часто сприймаються як спосіб винагороди, зняття напруги, відновлення емоційного балансу та загального оновлення.

У країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону ключовими мотивами відвідування SPA- і wellness-центрів є релаксація, відпочинок, прагнення втекти від повсякденних турбот, отримання задоволення від дозвілля, турбота про здоров'я та зовнішній вигляд, а також бажання провести час із близькими. За результатами дослідження «Reisetrends 2019», проведеного Expedia та Zukunftsstudie, респонденти прогнозували, що основними причинами подорожей у найближче десятиліття стануть покращення самопочуття та догляд за тілом. Водночас молодь до 29 років очікує, що в майбутньому для неї більш значущим мотивом стане пошук пригод.

За даними галузевих досліджень, серед найпопулярніших послуг SPA- та wellness-індустрії домінують масажі (75%), фізична активність (50%), процедури догляду за тілом (48%), догляд за обличчям (38%), манікюр і педикюр (30%), медитація та духовні практики (28%), бальнеологічні процедури й таласотерапія (18%), консультації щодо здоров'я (17%), програми здорового харчування (16%), дерматологічні послуги (15%) і медичне тестування (4%). Серед ключових переваг нових напрямків SPA- та wellness-відпочинку відзначають автентичність місцевої культури, традицій і способу життя (33%), а також можливість отримати ширший спектр послуг за ту саму вартість (21%) [5]. Водночас Інтернет дедалі

більше стає основним джерелом інформації для споживачів SPA- та wellness-послуг у світі.

У сучасних умовах клієнти лікувально-оздоровчого SPA- та wellness-туризму мають широкий вибір між новітніми й традиційними підходами до оздоровлення, класичними та альтернативними методами медицини. Їм пропонуються індивідуально розроблені програми, що включають фізичні навантаження, дієтичне харчування та повний спектр процедур догляду за тілом. Відвідувачі можуть долучатися до занять йогою, вживання трав'яних напоїв, загартовування, а також активного відпочинку на природі. Крім того, вони отримують можливість краще пізнати власний організм завдяки індивідуальним консультаціям із фізичними терапевтами, лікарями фізичної та реабілітаційної медицини, косметологами та іншими фахівцями у сфері SPA і wellness.

SPA- та wellness-туризм можна розглядати як комплексну систему оздоровлення, спрямовану на досягнення гармонії фізичного й емоційного стану людини в умовах інтенсивного міського життя. Лікувально-оздоровчі підходи традиційно поділяють на основні та додаткові. До основних належать кліматотерапія (вплив сприятливих кліматичних умов), бальнеотерапія (використання мінеральних вод), аеротерапія (лікування повітрям), а також пелоїдотерапія (застосування лікувальних грязей). Серед додаткових методик — таласотерапія (морська вода), галотерапія (соляні процедури), спелеотерапія (мікроклімат печер), стоунтерапія (масаж камінням), озонотерапія (застосування озону), апітерапія (продукти бджільництва),

фітотерапія (використання рослинних засобів), ароматерапія (ефірні олії), рефлексотерапія (вплив на біологічно активні точки), мануальна терапія (масаж), кінезіотерапія (рухова активність), кріотерапія (вплив холодом), магнітотерапія, електротерапія, енотерапія (винолікування), світлотерапія, кольоротерапія та музикотерапія.

Ключовими чинниками розвитку медичного та лікувально-оздоровчого туризму в країнах-реципієнтах є низка взаємопов'язаних умов. Серед них — формування глобального інформаційного простору та поява новітніх засобів комунікації, розвиток швидкісного транспорту, становлення міжнародного ринку туристичних послуг, а також наявність розвиненої туристичної інфраструктури. Важливу роль відіграють поширення англійської мови як універсального засобу міжнародного спілкування, підвищення рівня життя як у розвинених, так і в тих, що розвиваються, країнах, а також активні державні й приватні інвестиції в систему охорони здоров'я. Додатковими факторами є міжнародна акредитація та сертифікація медичних послуг, орієнтація на іноземного пацієнта, конкурентна вартість або висока якість лікування, позитивна репутація медичних закладів, впровадження інноваційних технологій і передових практик, високий рівень кваліфікації персоналу, наявність транскордонного медичного страхування, ефективна правова база, а також політична й соціальна стабільність держав [6].

Отже, SPA- та wellness-туризм у сучасному світі сформувалися як потужний і динамічний глобальний ринок, що демонструє випереджальні темпи зростання

порівняно з іншими сегментами туризму та справляє відчутний економічний вплив на суміжні галузі. Для цієї індустрії характерна відносно низька залежність від сезонних коливань і кризових явищ [7]. Світовий ринок SPA- та wellness-послуг перебуває на етапі активного розвитку, а в багатьох розвинених країнах такий формат відпочинку вже став невід'ємною складовою способу життя населення. Зростання щоденного навантаження на організм і рівня стресу сприяє постійному збільшенню кількості відвідувачів SPA- та wellness-закладів у всьому світі [8].

Висновки

1. Результати дослідження свідчать, що wellness-програми є важливим елементом сучасної системи санаторно-курортного лікування та відіграють значну роль у підвищенні якості життя населення.

2. Інтеграція wellness-технологій у діяльність санаторно-курортних закладів дозволяє: підвищити ефективність лікувально-реабілітаційних заходів; розширити спектр оздоровчих послуг; залучити нові категорії відвідувачів; сприяти формуванню культури здорового способу життя.

3. Сучасний розвиток wellness-індустрії свідчить про її значний потенціал у сфері охорони здоров'я та туризму. Зростання попиту на wellness-послуги, розвиток профілактичної медицини та підвищення уваги до психічного здоров'я сприяють подальшій трансформації санаторно-курортних закладів у комплексні центри здоров'я.

4. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою інноваційних wellness-програм, оцінкою їхньої ефективності у реабілітації пацієнтів та вивченням впливу

комплексних оздоровчих програм на довгострокові показники якості життя населення.

Перспективи подальших досліджень. Медичний та лікувально-оздоровчий wellness-туризм — це галузь соціально-економічного комплексу, що в багатьох країнах перетворилася на індустрію, яка бурхливо розвивається. Подальші дослідження необхідно пов'язати з розробкою та обґрунтуванням системи заходів сприяння розвитку цього виду туризму в світі.

Список використаних джерел

1. McGroarty B. Wellness Tourism Will Cross the \$1 Trillion Mark in 2024 [Електронний ресурс]. Global Wellness Institute, 2023. Режим доступу: <https://globalwellnessinstitute.org/global-wellness-institute-blog/2023/11/28/> (дата звернення: 04.05.2026).
2. Wellness Tourism Worldwide: 4WR: Wellness, Who, Where, What? [Електронний ресурс]. Global Wellness Summit, 2011. Режим доступу: <https://www.globalwellnesssummit.com/wp-content/uploads/Industry-Research/Global/2011-wellness-tourism-worldwide-wellness-for-whom.pdf> (дата звернення: 04.05.2026).
3. Щука Г. І. Історичний огляд подорожей з метою піклування про здоров'я. *Scientific space in the conditions of global transformations of the modern world: collective monograph*. Riga: Baltija Publishing, 2022. С. 124–157. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-255-5-7>.
4. Global Wellness Institute. Global Wellness Tourism Economy Report 2023 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://globalwellnessinstitute.org> (дата звернення: 04.05.2026).
5. Smith M., Puczko L. Health, Tourism and Hospitality: Spas, Wellness and Medical Travel. London: Routledge, 2014. 456 p.
6. Hall C. M. Medical Tourism: The Ethics, Regulation, and Marketing of Health Mobility. London: Routledge, 2013. 312 p.
7. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг. Київ: Альтерпрес, 2019. 436 с.
8. OECD. Health at a Glance 2023 [Електронний ресурс]. Paris : OECD Publishing. Режим доступу: <https://www.oecd.org> (дата звернення: 04.05.2026).

Відомості про авторів/Information about the Authors

1. **Серік Ірина**, головний консультант з Велнесс програм, сімейний лікар, мануальний терапевт, член Міжнародної асоціації Психосоматики та Тілесної терапії, Atlantida Boutique Hotel, Словенія.

Serik ryna, Senior Consultant for Wellness Programs, Family Physician, Manual Therapist, Member of the International Association of Psychosomatics and Body Therapy, Atlantida Boutique Hotel, Slovenia.

2. **Таможанська Ганна Валеріївна**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної реабілітації і здоров'я, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Tamozhanska Ganna Valeriivna, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Physical Rehabilitation and Health, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: Kulichka79@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2430-8467

3. Кононенко Надія Миколаївна, доктор медичних наук, професор, професор кафедри фізичної реабілітації і здоров'я, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Kononenko Nadiya Mykolayivna, MD, PhD, Professor, Professor in the Department of Physical Rehabilitation and Health, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: kononenkonn76@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3850-6942

4. Невелика Анастасія Василівна, к.фіз.вих., доцент, доцент ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Nevelyka A.V., Associate Professor of the Department of Physical Rehabilitation and Health, PhD in Physical Education and Sports, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: anastasianevelika89@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6459-8564